

Metodické poznámky

1. Narození cizinci

Hrubá míra porodnosti: Počet živě narozených dětí připadající na 1000 obyvatel středního stavu.

Míry plodnosti podle věku matky: Počet živě narozených dětí ženám v daném věku na 1000 žen téhož věku.

Živě narozené dítě: Definice živě narozeného dítěte je stanovena vyhláškou Ministerstva zdravotnictví ČR č.11/1988 Sb. Za **živě narozené** dítě se podle této definice považuje plod, který projevil některou ze známek života (dech, akce srdeční, pulzace pupečníku, aktivní pohyb svalstva) a má porodní hmotnost 500 gramů a vyšší nebo nižší než 500 gramů, přežije-li 24 hodin po porodu. Za **mrtvě narozené dítě** se považuje plod, který neprojevuje ani jednu známku života a má porodní hmotnost 1000 gramů a vyšší.

2. Sňatky cizinců

Míry sňatečnosti podle věku: Počet sňatků připadajících na 1000 obyvatel středního stavu v příslušném věkovém rozmezí. Míra sňatečnosti ženichů se vymezuje k 1000 mužům středního stavu, míra sňatečnosti nevěst, analogicky, k 1000 ženám středního stavu.

3. Rozvody cizinců

Míry rozvodovosti manželství podle věku: Poměr ročního počtu rozvodů k počtu vdaných žen, resp. počtu ženatých mužů - v daném věkovém rozmezí.

Délka trvání manželství: Délka manželství od datumu sňatku se udává v dokončených letech.

4. Zemřelí cizinci

Míry úmrtnosti podle věku. Počet zemřelých v dané věkové skupině připadající na 1000 obyvatel středního stavu ve stejné věkové skupině.

Prvotní příčiny smrti: Příčina smrti vyjádřená pomocí anatomické lokalizace (i po zasažení vnější příčinou, např. následkem úrazu, či poranění).

Podle 10. revize Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN) se rozlišují následující prvotní příčiny smrti:

I. Některé infekční a parazitární nemoci (A00 - B99)

II. Novotvary (C00 - D48)

C00 - C97 Zhoubné novotvary

C18 ZN tlustého střeva

C20 ZN konečníku

C32 ZN hrtanu

C34 ZN průdušky a plíce

C50 ZN prsu

C81 - C96 ZN mízní, krvetvorné a příbuzné tkáně

- III. Nemoci krve, krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity (D50 - D89)
 - IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00 - E90)
 - V. Poruchy duševní a poruchy chování (F00 - F99)
 - VI. Nemoci nervové soustavy (G00 - G99)
 - VII. Nemoci oka a očních adnex (H00 - H59)
 - VIII. Nemoci ucha a bradavkového výběžku (H60 - H95)
 - IX. Nemoci oběhové soustavy (I00 - I99)
 - I21 - I23 Infarkt myokardu
 - I20, I24 a I25 Ostatní formy ischemické choroby srdeční
 - I60 - I69 Cévní nemoci mozku
 - X. Nemoci dýchací soustavy (J00 - J99)
 - J12 - J18 Záněty plic
 - XI. Nemoci trávicí soustavy (K00 - K93)
 - XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva (L00 - L99)
 - XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně (M00 - M99)
 - XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy (N00 - N99)
 - XV. Těhotenství, porod a šestinedělí (O00 - O99)
 - XVI. Některé stavy vzniklé v perinatálním období (P00 - P96)
 - XVII. Vrozené vady, deformace a chromosomální abnormality (Q00 - Q99)
 - XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde (R00 - R99)
 - XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01 - Y98)
 - X60 - X84 Sebevraždy
- (zkrácený seznam)

5. a 6. Stěhování cizinců

V oblasti migrace došlo k velmi významné změně metodiky, resp. změně definice stěhující se osoby. Do roku 2000 byla za stěhující se považována osoba, která změnila adresu **trvalého** pobytu. Definice stěhující se osoby byla stejná pro občany ČR i cizince a rovněž způsob sběru dat byl pro oba typy osob stejný prostřednictvím hlášení o pobytu. S ohledem na Doporučení OSN ke statistice zahraniční migrace z roku 1998 byla v roce 2000 definice stěhující se osoby v případě cizinců změněna. Za stěhující se osoby jsou považovány dále uvedené kategorie osob, jež mění svůj **obvyklý** nebo trvalý pobyt (**změna metodiky se prvně projevila v údajích za rok 2001**):

PŘISTĚHOVALÍ CIZINCI	VYSTĚHOVALÍ CIZINCI
<i>Do roku 2000 (včetně) zahrnování:</i>	
- cizinci s povolením k trvalému pobytu (mezi přistěhovalé jsou zařazeni v okamžiku získání trvalého pobytu v ČR)	- cizinci s povolením k trvalému pobytu

PŘISTĚHOVALÍ CIZINCI	VYSTĚHOVALÍ CIZINCI
<i>Od roku 2001 zahrnováni:</i>	
- cizinci s povolením k trvalému pobytu (mezi přistěhované jsou zařazeni v případě, pokud trvalý pobyt získali nejdéle do 1 roku pobytu v ČR)	- cizinci s povolením k trvalému pobytu
- azylanti (cizinci, kteří v ČR získali azyl)	- cizinci s aktuálně platným azylem
- cizinci s pobytem na víza nad 90 dní, pokud se nevystěhovali ve stejném kalendářním roce, jako byl rok jejich přistěhování	- cizinci s pobytem na víza nad 90 dní
<i>Od roku 2004, kdy vstupem ČR do EU došlo k rozšíření kategorií pobytu, jsou mezi stěhující se osoby řazeni také:</i>	
- cizinci, občané EU a jejich rodinní příslušníci s povolením k přechodnému pobytu (jedná se o nárokové povolení, resp. potvrzení o pobytu).	- cizinci s přechodným pobytem
	- cizinci s dlouhodobým pobytem (povolení navazující na víza nad 90 dní, která se vydávají maximálně na dobu 1 roku)

Zahraniční migrace občanů ČR:

Stěhování občanů ČR je vázáno na změnu trvalého pobytu. Zajištění informace o vystěhování občana ČR je pak závislé na skutečnosti, zda občan svůj úmysl ukončit (u přistěhování obnovit) trvalý pobyt v ČR ohlašovně pobytu oznámí. Pokud se občan rozhodl ukončit trvalý pobyt na území ČR, má povinnost sdělit tuto skutečnost písemně místně příslušné ohlašovně pobytu - tuto povinnost ukládá zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Další povinnost související s rozhodnutím ukončit trvalý pobyt v ČR stanovuje zák. č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, a to povinnost odevzdat občanský průkaz místně příslušné ohlašovně pobytu do 15 dnů po ukončení trvalého pobytu. Ani jeden z těchto zákonů neukládá žádné sankce za porušení této povinnosti, kromě obecných ustanovení o přestupcích.

V ČR není dále u občanů ČR legislativně umožněno sledovat obvyklý pobyt, např. dlouhodobý pobyt občanů ČR v zahraničí. Žádný zákon nevymezuje rozdíl mezi krátkodobým a dlouhodobým pobytem občana ČR v zahraničí, žádný zákon rovněž nestanovuje ohlašovací povinnost, pouze se doporučuje odevzdat občanský průkaz do úschovy.

Zahraniční migrace cizinců:

V zásadě nejsou problematické údaje o cizincích přistěhovaných, komplikace se naopak objevují u počtu osob emigrujících. Dle současné legislativy cizinec nemá za povinnost nahlásit ukončení svého pobytu v ČR, musí pouze odcestovat před ukončením platnosti povolení k pobytu. Lze tedy pouze mluvit o administrativním ukončování povolení k pobytu (vyjma osob, které nahlásí ukončení svého pobytu na některém z příslušných oddělení Cizinecké policie, či osob, které své povolení k pobytu v ČR ukončí nabytím státního občanství ČR, příp. vyjma cizinců zemřelých). Komplikace se zjišťováním počtu emigrujících jsou širším problémem, který se týká i dalších států EU.

Do kvality migračních statistik zasáhl rovněž vstup ČR do EU.

Od této chvíle platil v ČR dvojí pobytový režim - jednak pro občany EU (dále Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska) a jejich rodinné příslušníky - jednak pro občany ze zemí mimo EU. Pro občany EU a jejich rodinné příslušníky pouze platí ohlašovací povinnost, pokud na území ČR hodlají pobývat po dobu delší tří měsíců; zároveň mohou požádat o potvrzení k přechodnému pobytu, jehož cílem je usnadnit cizincům komunikaci s úřady. Občané EU rovněž nemusí žádat o povolení k zaměstnání, zaměstnavatel pouze podává informaci o zaměstnávání těchto osob místně příslušnému úřadu práce. Zásahem do kvality statistik občanů EU je i skutečnost, že přechodný pobyt, který je pro občany EU nárokový, má neomezenou platnost (včetně samotného průkazu), a to na rozdíl od potvrzení o trvalém pobytu, které se vydává na dobu 10 let, po níž lze platnost dokladu opětovně prodloužit.

Informace o možných typech pobytů cizinců jsou např. k dispozici na stránkách ČSÚ na následující adrese (www.czso.cz - Lidé a společnost - Cizinci v ČR - Počet cizinců v ČR - Související legislativa):
http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-souvisejici_legislativa

Vnitřní stěhování: Změna adresy pobytu (viz výše) na území ČR. Změny bydliště uvnitř obce nebo uvnitř, resp. mezi urbanistickými obvody hlavního města Prahy se zde za stěhování nepovažují.

Zahraniční stěhování: Změna adresy pobytu osoby z ČR do ciziny nebo z ciziny do ČR. Platí pro občana ČR i cizince.

Obrat stěhování: Úhrn přistěhovalých a vystěhovalých za stanovenou územní jednotku za určité období (zpravidla za kalendářní rok). Počítá se za celý stát (součet počtu přistěhovalých do ČR a vystěhovalých z ČR) a za jednotlivé oblasti. Za kraj je obratem migrace součet počtu přistěhovalých do kraje a vystěhovalých z kraje, stejně tak za okres nebo za obec. Vždy jsou překročeny státní hranice ČR, jedná se tedy o pojem z oblasti zahraničního stěhování.

Objem stěhování: Počet případů stěhování uvnitř daného územního celku - např. uvnitř hranic ČR, pak jde o součet případů stěhování mezi všemi obcemi ČR (zpravidla seskupováno do podoby stěhování mezi kraji, příp. mezi okresy). Pojem je užíván pro popis vnitřního stěhování, zároveň však i pro celkový součet stěhování vnitřního (objem stěhování) a zahraničního (obrat stěhování).

Migrační saldo: Rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých ve zkoumaném územním celku. Převažuje-li počet přistěhovalých do územní jednotky nad počtem vystěhovalých, jde o kladné (pozitivní) migrační saldo (přírůstek); je-li naopak počet vystěhovalých vyšší než počet přistěhovalých, jde o záporné (negativní) migrační saldo (úbytek).

Věkové kategorie:

- předproduktivní: tzv. dětská složka populace, ve věku 0-14 dokončených let (tj. mezi narozením a patnáctými narozeninami)
- produktivní: osoby v ekonomicky aktivním věku, ve věku 15-64 let
- postproduktivní: populace v důchodovém věku, 65 a více let